FamíliaEscola
Acció Compartida
Núm. 126
EDUCACIÓ PRIMÀRIA

PORTEM DIVERSITAT A L'ESCOLA I A CASA

L'escola és, avui més que mai, un espai de trobada entre diversitats. Diversitats culturals, lingüístiques, socials i també religioses. Aquesta realitat, lluny de ser un problema a gestionar, constitueix una oportunitat educativa de primer ordre. Però perquè aquesta oportunitat esdevingui real, cal preguntar-nos amb honestedat quin paper hi juguem els adults (docents i famílies) i quina educació estem oferint als infants que tenim al davant.

TEXTOS I PREGUNTES
DINÀMIQUES
RECURSOS
CRÉIXER EN LA FE

FECC Fundació Escola Cristiana de Catalunya
Amb el patrocini de Santillana a Sanoma company

TEXTOS I PREGUNTES

Un mateix cor, molts camins

A l'aula de tercer de primària de l'escola, el sol entrava suaument per les finestres mentre la mestra, la Joana, penjava a la pissarra una imatge d'una espelma encesa.

—Bon dia, classe! —va dir amb un somriure—. Avui continuarem parlant dels símbols cristians. Algú recorda què representa la llum de l'espelma?
La Júlia va aixecar la mà de seguida.

—La llum de Jesús, que ens acompanya i ens guia —va respondre amb seguretat.

—Molt bé —va dir la mestra—. Aquests símbols cristians ens ajuden a recordar valors com l'amor, l'esperança i l'ajuda als altres.

Mentre parlaven, l'Arjan observava l'espelma amb curiositat. Finalment, va aixecar la mà una mica tímid.
A casa meva... la mare és sikh i el pare és hindú —va dir—. Nosaltres també tenim espelmes i llums en algunes celebracions.

La classe va quedar en silenci uns segons. La mestra va somriure encara més.
Gràcies per compartir-ho, Arjan. És molt interessant.
Dirigint-se als altres companys/es, la mestra va preguntar: Sabeu que és el sikhisme i l'hinduisme?. I dirigint-se a l'Arjan va dir: Vols explicar-nos una mica més?

Sí... A l'Índia, per exemple, encenen llums per celebrar que el bé guanya al mal —va dir ell.

La Sara, asseguda al costat de la finestra, va aixecar la mà.
—A casa som musulmans —va dir amb veu tranquil·la—. Nosaltres no fem servir espelmes a la mesquita, però resem en diferents moments del dia i, també parlem de fer el bé i ajudar els altres.

La mestra va escriure a la pissarra una paraula gran: VALORS.
—Veieu? —va dir—. La nostra escola és cristiana seguim l'exemple de Jesús, però això no vol dir que no puguem aprendre dels altres. Moltes religions comparteixen valors semblants: respecte, pau, solidaritat, amor...

En Marc va intervenir:
—Així, encara que siguem diferents, podem aprendre els uns dels altres?

—Exactament —va respondre la mestra—. Jesús ens va ensenyar a estimar tothom, sense exclusions. I conèixer altres cultures i religions ens ajuda a fer-ho millor.

Aquell mateix dia, la mestra va proposar una activitat especial.
—Farem el Racó de la Diversitat —va explicar—. Cada alumne pot portar un objecte, una imatge o una història que representi una tradició important de casa seva.

Durant la setmana, l'aula es va omplir de colors i històries. L'Arjan va portar una imatge del Gurdwara, la Sara va explicar què significa el Ramadà, i la Júlia va portar una petita creu de fusta que tenia a la seva habitació. Tots escoltaven amb atenció i respecte. Ningú jutjava. Només aprenien.

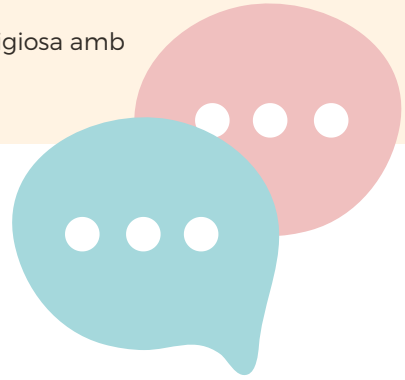
El divendres, abans d'acabar la classe, la mestra va dir:
— El nostre cor és prou gran per acollir tothom. Quan compartim, ens enriquim.

La classe va sortir al pati, contents. Aquell dia, tots havien entès que, encara que hi ha molts camins, els valors que els uneixen neixen del mateix desig de fer el bé.
I a l'aula de tercer, entre creus, llums i paraules compartides, **es respirava respecte, fe... i molta humanitat.**

QÜESTIONS PER AL DIÀLEG

1. Oferim als nostres fills i filles coneixements culturals i religiosos diversos que els ajudin a créixer com a persones íntegres, respectuoses i integradores?
2. Com expliquem als infants que conviure amb persones de diferents religions no és una amenaça, sinó una oportunitat per aprendre i enriquir-nos mútuament?
3. Afavorim espais de diàleg on els infants puguin expressar dubtes, curiositats o experiències relacionades amb la diversitat religiosa sense por a ser jutjats?
4. Donem exemple, com a adults, d'una actitud d'obertura i respecte cap a altres creences, siguem creients o no?
5. Eduquem els nostres fills i filles perquè puguin viure la pròpia identitat religiosa amb seguretat i, alhora, respectar i valorar les creences dels altres?

EL PPT DE LES IDEES BÀSIQUES !

DINÀMICA DE LA REUNIÓ

1_Salutació i benvinguda.

Ens retrobem, després de Nadal, ja som al segon trimestre, en un moment ideal per aturar-nos i compartir inquietuds sobre els nostres fills i filles. Avui no busquem ni respostes, ni solucions, ni consensos; sinó obrir un espai de paraula i d'escolta, des del respecte i la diversitat d'experiències. Creiem que parlar, preguntar-nos i escoltar-nos també és una manera d'educar. Gràcies per ser aquí i per fer possible aquesta trobada.

L'escola és, avui més que mai, un espai de trobada entre diversitats. Diversitats culturals, lingüístiques, socials i també religioses. Aquesta realitat, lluny de ser un problema a gestionar, constitueix una oportunitat educativa de primer ordre. Però perquè aquesta oportunitat esdevingui real, cal preguntar-nos amb honestedat quin paper hi juguem els adults (docents i famílies) i quina educació estem oferint als infants que tenim al davant.

Oferim als nostres fills i filles coneixements culturals i religiosos diversos que els ajudin a créixer com a persones íntegres, respectuoses i integradores? O, per contra, tendim a simplificar, a evitar allò que pot generar preguntes incòmodes o debats profunds? Massa sovint, en nom d'una neutralitat mal entesa, es buida l'escola de continguts simbòlics, culturals i espirituals que són imprescindibles per comprendre el món.

Conviure amb persones de diferents religions no és una amenaça, sinó una oportunitat per aprendre i enriquir-nos mútuament. Cal explicar-ho, mostrar-ho i, sobretot, viure-ho. Cal generar espais de diàleg on els infants puguin expressar dubtes, curiositats o experiències relacionades amb la diversitat religiosa sense por a ser jutjats. I això només és possible si els adults donem exemple d'una actitud d'obertura i respecte cap a altres creences, siguem creients o no.

Ara bé, educar en la diversitat no significa diluir la pròpia identitat. Al contrari. Educar els infants perquè puguin viure la seva identitat religiosa o cultural amb seguretat i, alhora, respectar i valorar les creences dels altres, és una de les tasques educatives més complexes i necessàries del nostre temps. Només qui sap d'on ve pot dialogar amb autenticitat amb qui és diferent.

Una pregunta clau: **quins són realment els interessos dels nostres alumnes?**
Una pregunta aparentment senzilla però profundament complexa. Sovint, ni ells mateixos saben què respondre. Assumim que els interessa allò que els captiva en la immediatesa (la tecnologia, les modes, el que és tendència, etc.), però potser el que els falta és aprendre a interessar-se per allò que encara no coneixen.

I aquí entra en joc, de ple, la responsabilitat de la família i els docents: **capacitar-los per a la sorpresa, per a la curiositat, per meravellar-se davant la realitat.** Educar-los perquè siguin capaços de llegir comprenent el món, d'entendre allò que no coneixen, de tolerar el desconegut i de valorar la profunditat en un món que tendeix a fer-la desaparèixer.

Quan un infant entra en una església i confon el clau als peus de Jesús amb un botó que posa en moviment la figura, o pregunta què hi ha dins d'aquelles caixes de fusta (els confessionaris), no estem davant d'una anècdota graciosa. Estem davant d'un buit cultural. I això ens hauria de fer replantejar si hauria d'existir una certa immersió cultural i religiosa per entendre el lloc on vivim.

En aquest sentit, les paraules de Lluís Duch, recollides per Eloi Aran, són clarificadores:
"La classe de religió a l'escola hauria de tenir com a objectiu principal la transmissió cultural d'aquells continguts religiosos que no són únicament imprescindibles per articular un acte de fe, sinó que tenen un paper inqüestionable pel coneixement de la història cultural, social i política del nostre país."
Aquesta afirmació no parla d'adoctrinament ni de manipulació de consciències. Parla de cultura, d'arrels, d'identitat. Parla d'entendre d'on venim per poder pensar cap on anem. Parla de dotar els infants d'un context ric, simbòlicament i culturalment, que els permeti mirar el món amb més profunditat.

La presència del fet religiós a l'escola no és un perill, sinó un enriquiment. Una via per desenvolupar el pensament crític, la capacitat simbòlica i la diversitat interior dels alumnes. Els infants necessiten arrelar, necessiten un context cultural des d'on construir la seva vida.
Només des del coneixement, l'arrelament i l'obertura podrem educar infants capaços de viure en un món divers sense por, amb profunditat i amb sentit.

2_Lectura de l'article.

Llegirem l'article "Un mateix cor, molts camins".

3_Preguntes.

Qüestions per al diàleg.

- Oferim als nostres fills i filles coneixements culturals i religiosos diversos que els ajudin a créixer com a persones íntegres, respectuoses i integradores?
- Com expliquem als infants que conviure amb persones de diferents religions no és una amenaça, sinó una oportunitat per aprendre i enriquir-nos mútuament?
- Afavorim espais de diàleg on els infants puguin expressar dubtes, curiositats o experiències relacionades amb la diversitat religiosa sense por a ser jutjats?
- Donem exemple, com a adults, d'una actitud d'obertura i respecte cap a altres creences, siguem creients o no?
- Eduquem els nostres fills i filles perquè puguin viure la pròpia identitat religiosa amb seguretat i, alhora, respectar i valorar les creences dels altres?

4_ Dinàmica de la trobada.

Després de fer la benvinguda i una petita introducció sobre el tema de la trobada podem llegir el text.
A continuació, podeu encetar el diàleg, directament, a través de les preguntes que us proposem i/o fer la dinàmica de grup següent:

1. Per iniciar el diàleg: "Un record"
Convidar les famílies a pensar, en silenci, en:
Un record de la seva infància relacionat amb la religió, la cultura o alguna tradició (a l'escola, a casa, en una festa, en una època de l'any...).
Pot ser positiu, neutre o fins i tot incòmode.

Compartir:
De manera voluntària, qui vulgui pot compartir breument el record.
No es comenta ni es debat: només s'escolta.

Objectiu:
Crear un clima de confiança i fer visible que tots partim d'experiències diferents.

2. Treball en petits grups: "Parlar del que costa"

Podem dividir el grup en grups petits (3–4 persones/famílies).

Entregar a cada grup una o dues preguntes (no totes).

Preguntes:

- Com expliquem als infants que conviure amb persones de diferents religions no és una amenaça, sinó una oportunitat?
- Ens sentim còmodes parlant de religió o tradicions culturals amb els nostres fills? Per què?
- Evitem alguns temes per por d'imposar o de generar conflicte?
- Què passa quan ni l'escola ni la família expliquen el sentit de les tradicions?
- Creiem que es pot triar sense conèixer prèviament?

No cal arribar a acords.
Escoltar més que parlar.
Parlar des de l'experiència personal.

Objectiu: afavorir una reflexió sincera, no un debat.

3. Tancament reflexiu: "Què ens emportem?"

Tot el grup junt. També ens pot servir com a conclusió i comiat de la trobada.
Podem compartir el que hem parlat amb grups petits o de manera individual:

Compartir una idea, una pregunta o una inquietud que hagi sorgit.

Per tancar, podem llegir (o dir) aquesta frase:

"Educar en la diversitat no és buidar de contingut, sinó ajudar els infants a arrelar per poder obrir-se al món."

I convidar, de manera voluntària, a dir una paraula o frase curta amb què marxen.

5_Text de l'expert: Thich Naht Hanh

"Si ets un poeta, veuràs clarament que hi ha un núvol flotant en aquest full de paper. Sense núvol, no hi ha pluja; sense pluja, els arbres no poden créixer, i sense arbres no podem fer paper. El núvol és essencial perquè existeixi el paper. Si aquí no hi ha núvol, tampoc hi pot haver paper. El núvol és essencial perquè existeixi el paper... Si mirem encara més profundament en aquest full de paper, hi podem veure la llum del sol. Sense la llum del sol, el bosc no pot créixer... I si continuem mirant, hi podem veure el llenyataire que va tallar l'arbre i el va portar a la fàbrica per transformar-lo en paper. I hi veiem blat. Sabem que el llenyataire no pot existir sense el seu pa de cada dia... Mirant encara més profundament, ens hi podem veure nosaltres mateixos, en aquest full de paper. Això no resulta difícil, perquè quan mirem el full de paper, és part de la nostra percepció. La teva ment és aquí i la meva també. Així que podem dir que tot és aquí amb aquest full de paper. No podem assenyalar ni una sola cosa que no hi sigui -el temps, l'espai, la terra, la pluja, els minerals del sòl, la llum del sol, el núvol, el riu, la calor. Tot coexisteix amb aquest full de paper... El cas és que aquest full de paper està fet exclusivament amb elements que són 'no-paper'. I si tornem aquests elements 'no-paper' a les seves fonts, aleshores no hi pot haver paper de cap manera. Sense elements 'no-paper', com la ment, el llenyataire, la llum del sol i la resta, no hi hauria paper. Tan prim com és aquest full, i conté tot l'univers".

6_ Conclusions i comiat

Com a conclusió i comiat podem aprofitar l'apartat 3 de la dinàmica per grups, l'hàgim fet o, simplement, haguem establert un diàleg a partir de les preguntes que ens proposa el text: Per tancar, podem llegir (o dir) aquesta frase:

"Educar en la diversitat no és buidar de contingut, sinó ajudar els infants a arrelar per poder obrir-se al món."

I convida, de manera voluntària, a dir una paraula o frase curta amb què marxen.

Podem acabar agraint l'assistència i la participació de tothom, animant-los a retrobar-nos en la següent trobada.
I desitjant un bon any ple de nous reptes i bons propòsits!

Accediu a escoltar el pòdcast "Escola de Família" a Spotify

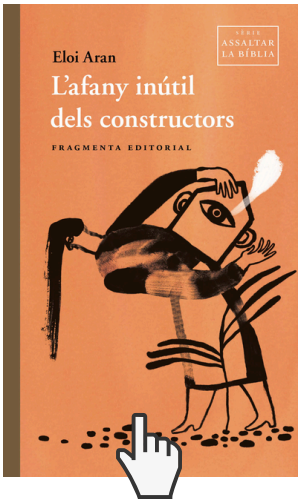
RECURSOS

Lectures

- **EL SENTIT DE TOT PLEGAT. Un llibre sobre les religions. ESTRUCH, J. - FONS, C. – SEVILLA, E. Edit. lalé, 2024.** Adreçat, sobretot, a desconeixedors i detractors de la cultura religiosa, respon aquestes preguntes i t'ofereix informació que et permetrà evitar estereotips i prejudicis. Un manual especialment útil per a docents i, en general, per a persones que treballin o convisquin amb la diversitat.

- **L'AFANY INÚTIL DELS CONSTRUCTORS. ARAN, Eloi.** Què manté units aquells que viuen en una mateixa casa? Què relliga els habitants d'una ciutat? Què dona coherència a una cosmovisió? Eloi Aran, arquitecte i teòleg, es pregunta per aquell element invisible, però fonamental que cohesiona les comunitats. Amb un estil meditatiu, i servint-se de comentaris autobiogràfics, arquitectònics, bíblics i filosòfics, l'autor reflexiona sobre la utilitat i l'eficiència que marquen el curs de la nostra època. Ho fa apel·lant a una arquitectura compassiva, arrelada i oberta al misteri, que li serveix per fer una crítica serena i lúcida al funcionalisme tècnic i a l'obsessió per la productivitat.

- **GENT. SPIER, Peter. Plataforma Editorial, 2015.** Tots sabem que hi ha un munt de persones al món. Ara bé, no n'hi ha dues que siguin iguals. Cadascun de nosaltres és diferent de tots els altres. No és meravellós? Aquest llibre convida a descobrir i, sobretot a valorar i a gaudir de la varietat i la riquesa del món.

- **ÁLBUM DE FAMILIA. PEDREGOSA, A. - HÉNAFF,C. Edit. Kalandraka, 2021.** *Álbum de familia* és una obra "polièdrica i unitària", en paraules del jurat que li va atorgar el XIII Premi Oriola, presenta *"una mostra de la diversitat ètnica de qualsevol gran urbs"*. Els anhels, quefers, enyorances i somnis dels protagonistes es relaten poèticament d'una de forma evocadora i suggerent sota la forma de versos lliures construïts amb harmoniosa cadència a base d'imatges lleugeres, de vegades oníriques.

Cites

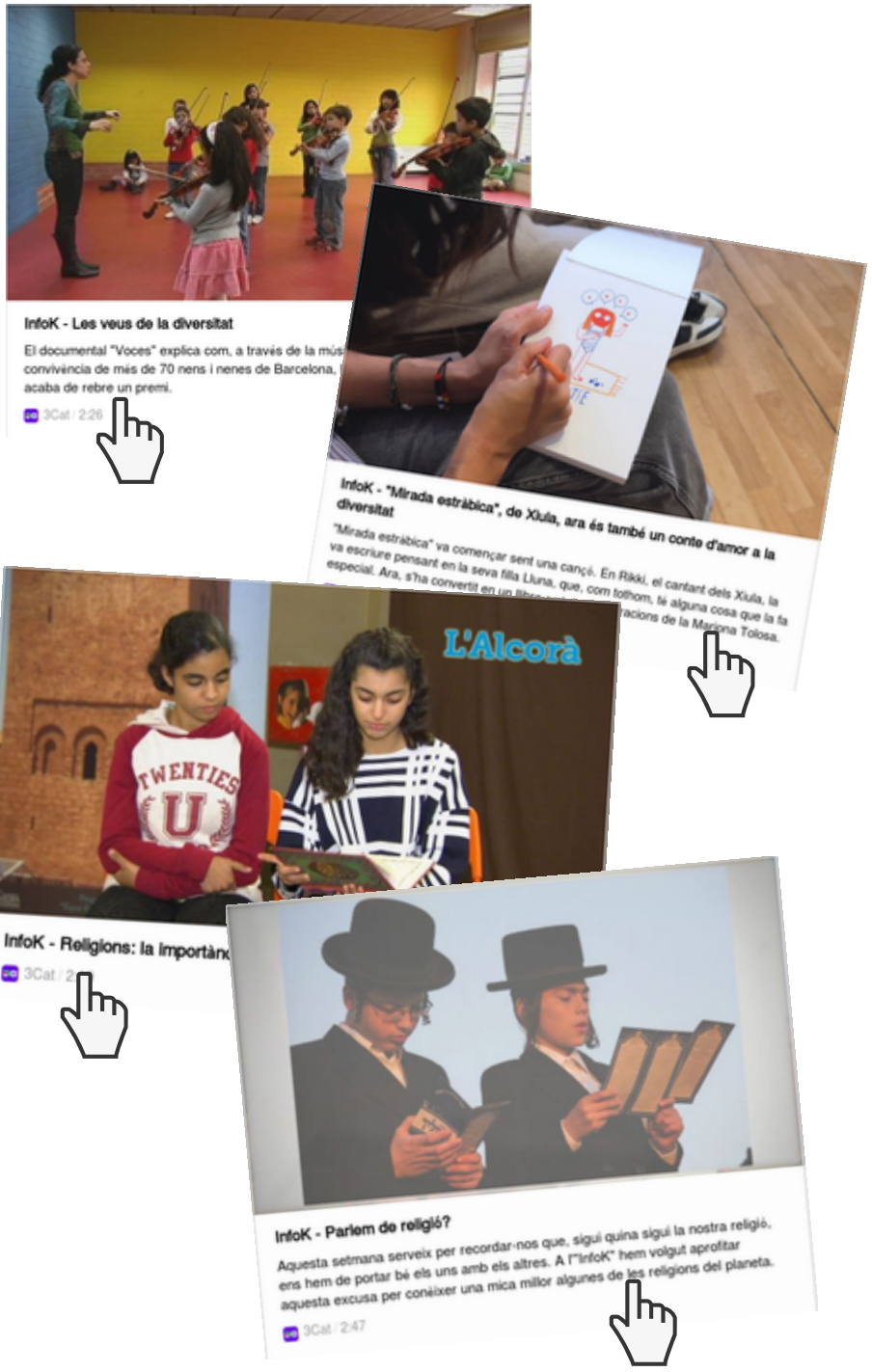
- *"La diversitat no és una amenaça a la unitat, sinó la seva condició."* **Lluís Duch**
- *"Conèixer l'altre és una de les formes més profundes de coneixe'ns a nosaltres mateixos."* **Raimon Panikkar**
- *"La fe que no dialoga es converteix en por; la fe que escolta esdevé camí."* **Francesc Torralba**
- *"La diferència no ens separa; és el silenci i la ignorància el que ens allunya."* **Hannah Arendt (idea adaptada)**
- *"Educar no és omplir buits, sinó obrir finestres perquè entri el món."* **Maria Montessori (adaptació pedagògica)**
- *"Només qui sap d'on ve pot caminar sense por cap a la diferència."* **Proverbi africà**

Articles i webs

- TORRALBA, F. Diálogo intercultural y salud global (2025)
- Guia per al respecte a la diversitat de creences als centres educatius (Generalitat de Catalunya, 2015)
- Publicacions sobre diàleg intercultural i interreligiós a l'educació (Universitat de Barcelona)

Vídeos

- **INFOK:** Les veus de la diversitat
- **INFOK:** "Mirada estràbica", de Xiula, ara és també un conte d'amor a la diversitat
- **INFOK:** Religions: la importància de conèixer-les!
- **INFOK:** Parlem de religió?

CRÉIXER EN LA FE

"Totes les nacions" és expressió que surt a la Bíblia nombroses vegades. Des de Deuteronomi "*El Senyor et dispersarà entre totes les nacions, d'un cap a l'altre de la terra, i allà donaràs culte a altres déus, estàtues de fusta i de pedra, que ni tu ni els teus pares no coneixíeu.*" (Dt 18,64) fins a les cartes als Romans i el mateix Apocalipsi: "*I encara: Lloeu el Senyor, tots els pobles, glorifiqueu-lo, totes les nacions.*" (Rm 15,11).

Si mirem la nostra escola en clau de "totes les nacions" podem veure que en cadascun dels infants i joves, dels que hi treballen ja sigui en docència com en serveis de neteja o administració, famílies i tutors de referència... tot tenim aquest to de "nacions diferents", però al capdavall amb un punt de connexió "totes". El tint de cadascú fa que el color personal brilli més, sigui per contrast o per consistència. Ben mirat, potser hi trobem aquella pregària tan profunda del mateix Jesús al Pare:

"Jo prego per ells; no prego pel món, sinó els qui tu m'has donat, perquè són teus. Tot allò que és meu és teu, i allò que és teu és meu. (...) Pare sant, guarda'ls en el teu nom, el nom que m'has donat, perquè siguin u com ho som nosaltres. (...) No prego només per ells, sinó també pels qui creuran en mi gràcies a la seva paraula. Que tots siguin u, com tu, Pare, estàs en mi i jo en tu. (...) Jo els he fet conèixer el teu nom, i els el faré conèixer més encara, perquè l'amor amb què m'has estimat estigui en ells, i jo també hi estigui."

(Jn 17, 9-10; 11b; 20-21a; 26)

Amb aquesta disposició, dediquem l'estona de pregària compartida. Ens hi disposem amb poca llum, asseguts en rotllana. Us proposem fer ús de petites espelmes, una davant cadascú, de colors i formes diferents, si és possible. Ens focalitzem en el ble encès de cadascuna. Cap és igual, totes diferents. Amb tot, si n'apaguem una, la llum de la sala minva. Amb l'espelma entre les mans, cadascú pot expressar una pregària en veu alta. Qui la pronuncia, en acabat apaga l'espelma. Així, la claror va minvant fins la darrera pregària del grup. Al final, tots encenem de nou les espelmes i llegim en veu alta tots alhora la pregària de Jesús al Pare: tots a la una, sentint-nos tots u, amb aquesta claror única que ens uneix pel ble de totes les espelmes amb les seves espurnes de lluïssor. Acabem amb un Parenostre agafats de les mans.

